

Воронянський О.В. – професор кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін, кандидат історичних наук

Рецензенти:

Моїсеєва Н.І., – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування».

Денисенко І.Д., – доктор філософських наук, професор, декан факультету психології і соціології ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Методичні вказівки з організації самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Політично-правові студії». – Харків, 2020.
– 32с.

Методичні вказівки з організації самостійної роботи студентів технічних спеціальностей з навчальної дисципліни «Політично-правові студії» містять: загальні методичні рекомендації; опис навчальної дисципліни; структуру навчальної дисципліни; методи оцінювання та розподіл балів; вказівки з організації виконання самостійної роботи; тестові завдання.

©Харківський національний технічний
університет сільського господарства
імені Петра Василенка, 2020

©Воронянський О.В., 2020

ЗМІСТ

Анотація, мета та завдання навчальної дисципліни «Політико-правові студії»	3
Організація навчання	4
Методи оцінювання та розподіл балів	5
Методичні вказівки з організації виконання самостійної роботи.	7
Питання та тестові вправи для самостійного засвоєння тем занять.	8
Рекомендована література	31

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Політико-правові студії»

Предметом курсу «Політично-правові студії» є вивчення політичної сфери життя суспільства та її діалектичного взаємозв'язку з соціальною та економічною сферами, зокрема — професійною інженерною діяльністю.

Даний курс відноситься до соціально-політичного циклу підготовки студентів першого (бакалаврат) рівня вищої освіти. Він є необхідною складовою частиною громадянсько-патріотичної підготовки кваліфікованого фахівця, виходячи з місії ХНТУСГ готувати національно свідомих лідерів-організаторів сталого інноваційного розвитку суспільства для служіння інтересам України.

Це авторський курс, спеціально розроблений для того, щоб допомогти майбутнім фахівцям сформувати базові знання про сутність механізму процесу політичної інституціоналізації, політичну систему, політичні процеси та їх акторів та роль політичної сфери в житті суспільства і її діалектичний взаємозв'язок з динамікою еволюції суспільних інститутів.

Інноваційною особливістю курсу є наукове описання політичного процесу як динамічної системи мереж, в основі якої лежить баланс ресурсного забезпечення акторів політичної конкуренції. Вивчення даного курсу закладає наукову базу, яка дозволить Вам у подальшій професійній діяльності приймати ефективні громадянські та управлінські рішення.

Мета курсу – на основі оволодіння ефективним апаратом наукового аналізу політичного процесу забезпечити становлення особистості майбутнього фахівця не лише як громадянина й патріота, але й як ефективного управлінця, здатного приймати оптимальні рішення з урахуванням політичної складової.

Завдання курсу:

-з'ясування поняття політики як сфери конкурентної боротьби за контроль над процесом владного перерозподілу ресурсів суспільства через механізм держави;

- засвоєння закономірностей розвитку та функціонування політичного життя, усвідомлення сутності політичних процесів та явищ, механізмів влади;

- оволодіння основними термінами та категоріями політології на рівні їх відтворення і тлумачення для практичного застосування і втілення в процесі фахової діяльності

- засвоєння основних етапів історії інженерної діяльності в контексті розвитку владних інститутів суспільства політичних інтересів.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна «Політично-правові студії» включає в себе 3 кредити (30 годин лекцій, 130 годин семінарських занять та 30 годин самостійної роботи, з яких 10 годин виділяється на виконання індивідуального дослідного завдання). Курс «Політико-правові студії» містить 2 модулі. Вид контролю — екзамен.

На основі теоретичної інформації, яку Ви отримуєте на лекційних заняттях, Ви самостійно маєте виконувати одну з трьох форм роботи на семінарі:

а) доповідь по одному з питань семінарського заняття;
б) опонування доповідачу на основі підготовленого Вами матеріалу;
г) оцінювання роботи доповідача і опонента, а також ходу творчої дискусії в навчальній групі, використовуючи знання основних концептуальних підходів до даного питання.

Семінарські заняття проходять у форматі:

а) творчої дискусії доповідача та опонента, а також студентів навчальної групи із одного з питань даної теми навчального курсу;
б) захисту рефератів і творчих робіт студентів.

У ході самостійної роботи Ви в позанавчальних час маєте самостійно працювати в бібліотеці, з електронними ресурсами та спільно зі студентами вашої групи обговорювати проблеми підготовки до семінарських занять та їх результати.

Викладач може надавати вам консультативну допомогу як у процесі індивідуальних чи групових консультацій в аудиторії у визначений позанавчальний час, так і через електронну пошту чи сторінку в соцмережах. На Ваше прохання викладач може надати консультативну та редакторську допомогу при підготовці Вашої наукової роботи до публікації у збірнику наукових праць (у тому числі фаховому виданні з політології).

Прийом і консультації по виконанню завдань щодо самостійної роботи студентів (СРС) проводяться викладачем згідно встановленого графіку.

Завдання СРС вважаються виконаними, якщо вони:

- виконані і здані в зазначені викладачем строки;
- повністю виконані (розкривають тему завдання);
- не мають логічних і розрахункових помилок;
- виконані студентом самостійно.

При умові невиконання одного із зазначених умов, кількість балів знижується на 1 бал. При умові невиконання і відсутності завдання оцінюється 0 балами. Плагіат вважається невиконаним завданням. Студент зобов'язаний виконати всі завдання.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Оцінювання знань студентів передбачає виконання таких форм роботи:

- робота на семінарських заняттях;

- поточне тестування наприкінці кожного модулю;
- виконання індивідуального навчально-дослідного завдання— реферату або студентської наукової роботи, яка має бути надрукованою в матеріалах наукової чи науково-практичної конференції чи збірнику наукових праць політологічного спрямування;
- екзамен.

Модульний контроль здійснюється викладачем у вигляді тестування або співбесіди, із зарахуванням результатів поточної роботи на семінарських заняттях.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Положення «Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою». Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Підсумковим контролем є екзамен/залік. Підсумкова оцінка за курсом ставиться на підставі підсумовування балів у співвідношенні модуль 1 – 20 % семестрової оцінки; модуль 2 - 20% семестрової оцінки; модуль 3 – 15 % семестрової оцінки; захист реферату – 10 % семестрової оцінки екзамен 35% семестрової оцінки.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання рефератів, наукових повідомлень, доповідей студентів

A Вичерпне висвітлення обраної проблематики, чіткий виклад матеріалу, ґрунтовний аналіз поданого, використання інформації

широкого діапазону, творче оперування матеріалом, робота виконана правильно і самостійно, відбиває належний рівень знань, та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань.

- В-С Якісне реферування матеріалу з обраної проблематики з уривчастим аналізом матеріалу, робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, відбиває належний рівень знань; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань.
- Д- Е Систематизований та логічний виклад матеріалу, робота виконана, але містить помилки, відбиває недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань.
- Fx Часткове структуроване викладення матеріалу, виконана робота не відповідає вимогам, які вказані вище як критерії для виставлення позитивної оцінки.
- F Уривчасте неструктуроване викладення матеріалу.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для успішного засвоєння навчального матеріалу з курсу протягом семестру студенту необхідно виконати ряд теоретичних та практичних завдань, поданої до кожної теми. Для цього в методичних вказівках для самостійної роботи студентів подано завдання, спрямовані на з'ясування глибини розуміння і ступеня засвоєння студентами теоретичного матеріалу, психологічних термінів і понять; завдання дослідницького характеру. Виконання завдань вимагає від студента попереднього самостійного опрацювання теоретичного матеріалу за рекомендованою літературою. Для самостійної роботи пропонуються різні за складністю та за видами завдання.

Індивідуальне творче завдання - (схеми, таблиці, план роботи, бібліографія, пошукове завдання) передбачає відстеження рівня засвоєння курсу загалом студентом, а також, окрім власне контролю, формування навичок творчого оперування засвоюваним матеріалом. Мета - поглиблення знань та формування сфери наукової зацікавленості студентів.

Практична робота - передбачає вивчення індивідуальних особливостей, формування практичних вмінь та професійної компетенцій і сприяє більш глибокому, усвідомленому оволодінню знанням.

Реферат - припускається короткий письмовий виклад змісту однієї чи декількох публікацій за обраною студентом темою. Це найбільш розповсюджена форма науково-навчальної роботи студентів. Першим етапом роботи у підготовці реферату після вибору теми є підбір та вивчення літератури, наступним – є вивчення і аналіз матеріалу, який прочитаний і вивчений, законспектований в спеціальному зошиті чи на окремих листах, де вказано ПІБ автора, і вихідні дані видання, сторінки.

Вимоги до оформлення реферативного повідомлення (огляду):

1. Оформляється на листках формату А-4,кегель 14, інтервал 1,5 . Поля: зверху, знизу, праворуч – 2 см, ліворуч – 2,5 см.

2. Реферат повинен містити обов'язкові структурні елементи: титульна сторінка, зміст, анотація; вступ; основний текст, який включає в себе огляд літератури, формування позиції автора та наукових гіпотез, емпіричний аналіз; висновки. На титульній сторінці вказується назва навчального закладу, кафедри та тема реферату, прізвище автора і науковий керівник, рік і місто підготовки реферату. На першій сторінці подається план, порядок який позначається цифрами. Вступ містить інформацію щодо актуальності дослідження, мети та завдань дослідження. Після тексту подається перелік використаних джерел, на які є посилання в тексті реферату посилань. В кінці реферату подаються додатки: таблиці, картосхеми та інший ілюстративний матеріал).

3 Обсяг 12-16 сторінок.

4. Основний текст дослідження формується на основі поданого нижче плану географічно-країнознавчого дослідження.

5. Нумерація сторінок реферату є наскрізною.

6. Вирівнювання основного тексту творчого завдання здійснюється за орієнтацією «по ширині сторінки».

7. Назви розділів та підрозділів мають відповідати назвам у змісті.

8. Ілюстративний матеріал (карти, рисунки) має наскрізну нумерацію, таким же чином нумеруються таблиці.

9. Перелік використаних джерел подається після основного тексту та перед додатками і налічує не менше п'яти позицій.

10. В тексті обов'язковими є посилання на позиції із списку використаних джерел, що оформлюються так: [2, с. 55].

11. Список використаних джерел здійснюється в алфавітному порядку згідно із правилами бібліографічного опису. Спочатку подаються українські джерела, потім зарубіжні (іноземною мовою), а потім електронні джерела (із зазначеним режимом доступу).

12. Висновки реферату повинні бути лаконічними та відповідати головним результатам країнознавчого дослідження.

Доповідь - є обов'язковим елементом захисту поданої на перевірку наукової роботи студента реферату чи статті. Доповідь має відображати основний зміст реферату простою мовою. Будь-яка теза чи положення має бути теоретично доведено та підкріплено відповідними аргументами, матеріалами з авторських джерел, статистичними даними, фактами, які доводять правильність тези.

Структурними компонентами побудови доповіді є: *вступ*, у якому визначено актуальність запропонованої проблематики; *основна частина*, у якій стисло розкривається провідна ідея, її теоретичне та практичне обґрунтування та авторська інтерпретація проблеми; *висновки* та рекомендації щодо подальшого вирішення проблеми. Доповідь готується у письмовій формі обсягом 3-5 сторінок і розрахована до 10 хв виступу.

Стаття є одним із видів самостійної навчальної роботи студентів.

Мета такого виду роботи полягає в формуванні аналітичної здатності студентів. Логіка викладу матеріалу за обраною тематикою є наступною: *вступ*, де коротко подається інформація про актуальність обраної теми; *основний зміст*, в якому викладаються основні положення, які студент намагається викласти; *висновки*, де узагальнено основний зміст статті, реферату.

ПИТАННЯ ТА ТЕСТОВІ ВПРАВИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ЗАСВОЄННЯ ТЕМ ЗАНЯТЬ

Змістовний модуль 1. «Інституціональні основи політики. Політична система суспільства»

Тема 1. Теоретико-методологічні основи політичної науки

1. Предмет політології.
2. Влада: поняття, функції, ресурси. Суб'єкти та об'єкти політичної влади. Механізм відтворення влади.
3. Політика, її сутність та зміст. Поняття політичної еліти. Легітимність політичної влади.

Теоретико-методологічні основи політології. Предмет політології та її місце в системі гуманітарних наук. Методи політології. Основні концепції політичної науки. Етапи розвитку світової політичної думки. Сучасна українська політологія.

Політика як соціальне явище. Сутність політики. Взаємозв'язок політики з іншими сферами суспільного життя. Влада як соціальне явище. Суб'єкти і об'єкти влади. Політика і економіка. Економічна влада та механізм її відтворення. Первинний розподіл ресурсів. Політика і соціум. Функції соціальної влади. Проблема владного перерозподілу ресурсів та підтримки порядку доступу до них. Соціальна політика.

Основні категорії політології. Поняття політичної влади. Сутність і функції політичної влади. Співвідношення рівнів влади, управління і політики. Суб'єкти і об'єкти політики. Поняття «політичний лідер», «політична еліта» та «політична нація». Рівні влади. Ресурси політичної влади та проблема їх затратності в процесі політичної діяльності. Системні функції легітимності влади. Механізм формування політичних інститутів.

ТЕСТОВІ ВПРАВИ

1. Оберіть правильну відповідь.

1.1. Предметом навчальної дисципліни «Політологія» є:

- A. вивчення історичного шляху різних країн;
- B. вивчення політичної сфери життя суспільства;
- C. дослідження світу як цілості.

1.2. Основними функціями політології є:

- A. пізнавальна, діагностична, прогностична та інструментальна;
- B. організаційно-технологічна, управлінська;
- C. ідеологічна, прагматична.

1.3. В політології оцінювання політичних процесів з погляду оптимального варіанту, ідеалу — це:

- А. Біхевіористський метод ;
- В. Нормативно-ціннісний метод;
- С. Порівняльний (компаративний) метод.

1.4. Розгляд у політологічній науці політики як цілісного, складно організованого організму, як саморегулюючого механізму, що перебуває в безупинній взаємодії з навколишнім середовищем – це:

- А. Системний метод;
- В. Інституційний метод;
- С. Діяльнісний метод.

1.5. Виявлення суперечностей як джерел динамічного розвитку політики є характерним для:

- А. Діяльнісного метода;
- В. Структурно-функціонального метода;
- С. Критично-діалектичного метода.

1.6. Управлінські рішення:

- А. є самостійними;
- В. приймаються лише в рамках виконання владних рішень;
- С. влада та управління – це рівнозначні поняття.

1.7. Об'єктами політики та політичної влади можуть бути:

- А. лідери, функціонери та активісти;
- В. неорганізована маса людей (натовп);
- С. окремі індивіди.

1.8. Суб'єктами політичної влади можуть бути:

- А. лідери;
- В. функціонери та активісти;
- С. неорганізована маса людей (натовп).

1.9. Методи здійснення влади:

- А. примус (насильство);
- В. заохочення;
- С. переконання.

1.10. Ресурси влади –це:

- А. активи, гроші, або посада, яка надає можливість ними розпоряджатися;
- В. ідеологія та релігія;
- С. все те, за допомогою чого можна здійснювати владу.

1.11. Владна еліта здійснює владу:

- А. через організований апарат своїх представників;
- В. самостійно;
- С. через добровільних помічників.

1.12. Визнання об'єктом влади права суб'єкта на панування – це:

- А. Легальність влади;
- В. Лібералізм;
- С. Легітимність влади.

1.13. Політика — це конкурентна боротьба за захоплення, здійснення і утримання:

- A. економічного панування;
- B. політичної влади;
- C. релігійного домінування.

1.14. Політичну владу завжди здійснює:

- A. політична еліта;
- B. все суспільство у цілому;
- C. представники бізнесу.

1.15. Політика відображає:

- A. економічні інтереси соціальних спільнот;
- B. культурні потреби соціальних спільнот;
- C. гендерні, релігійні інтереси.

2. Вставте пропущені слова:

2.1. – це здатність і можливість підкорювати діяльність інших людей своїй волі.

2.2 Влада, що здійснюється у відношенні, називається соціальною владою.

2.3. Влада, що здійснюється через інститут влади, є владою.

2.4. Політика — це за захоплення, здійснення і утримання політичної влади.

2.5. Влада має дві сторони: панування і підкорення цьому пануванню. Сторона, що здійснює панування, називається влади. Сторона, на яку направлено владні дії, є влади.

3. Встановіть відповідність:

3.1. Рівні влади:

A. Мікрорівень влади –

1. влада на рівні держав, окремих міждержавних регіонів;

B. Мезорівень влади –

2. влада у відношенні однієї або декількох осіб (наприклад в сім'ї чи іншій мікрогрупі);

C. Макрорівень влади –

3. влада всвітових масштабах;

D. Гіперрівень влади –

4. влада в рамках політичних організацій (партій), населених пунктів, регіонів;

3.2. Співвідношення рівнів політики, влади та управління:

A. Політика

1. Організація і забезпечення виконання владних рішень, розпорядження ресурсами, наданими для виконання владних рішень;

B. Влада

2. Конкуренція за право прийняття владних рішень, за право контролю над перерозподілом ресурсів;

C. Управління

3. Прийняття владних рішень , контроль над перерозподілом ресурсів.

3.3. Суб'єкти політичної влади (індивіди):

А. Лідер	1. найманий професійний чиновник політичної організації, який працює за заробітну платню;
В. Функціонер	2. працює безкоштовно, у вільний від основної діяльності час;
С. Активіст	3. особа, яка приймає владні рішення самостійно.

3.4. Ресурси влади:

А. Силові ресурси влади	1. ідеологія та релігія;
В. Матеріальні ресурси влади	2. активи, гроші, або посада, яка надає можливість ними розпоряджатися, отримуючи власну вигоду;
С. Духовні ресурси влади	3. спеціальні знання, які дозволяють організувати ефективну систему влади;
D. Інформаційні ресурси влади	4. насильство або загроза його застосування.

4.1. Про який феномен влади йдеться мова в наведеному тексті:

Підтримувати владу над експлуатованою більшістю суспільства можна або за допомогою насильства, або переконавши її у тому, що даний порядок розподілу ресурсів є оптимальним або навіть єдино можливим для даного суспільства. Визнання суспільством права політичної еліти на здійснення влади та права розпоряджатися суспільними ресурсами створює певний феномен влади.

4.2. Про яку частину суспільства йдеться мова:

Вона здійснює політичну владу над соціумом із метою забезпечення його цілісності та стійкого відтворення; виробляє стратегію розвитку соціуму та мобілізацію суспільства; забезпечує концентрацію ресурсів, необхідних для реалізації виробленої стратегії розвитку та забезпечення цілісності суспільства.

4.3. Проякі суб'єкти політичної влади йдеться мова?

Політична організація – це організація, яка створена для захоплення, реалізації та утримання соціальної влади. До даних організацій відносяться ці суб'єкти політичної влади. Політична організація надає можливість об'єднати індивідуальні ресурси її членів у колективний мегаресурс.

Тема 2. Політичні системи

1. Політична система суспільства: поняття, сутність, функції.
2. Структура політичної системи.
3. Типологія політичних систем. Поняття політичного режиму.
4. Становлення політичної системи сучасної України.
5. Форма державного устрою та державного правління України.

Поняття «політична система». Місце та роль політичної системи в життєдіяльності суспільства. Основні теорії політичних систем. Функції політичної системи. Структура політичної системи. Основні елементи інституційної підсистеми. Системні функції комунікативної та нормативної підсистем. Політична свідомість і політична культура як елементи політичної

системи. Політична система як механізм формування та функціонування влади в суспільстві. Динаміка політичної системи в суверенній Україні. Типологія політичних систем. Проблема критеріїв класифікації політичних систем. Поняття „політичний режим”. Шкала політичних режимів. Авторитарна політична система. Структурні особливості авторитаризму. Різновиди авторитаризму. Тоталітарна політична система: передумови виникнення, сутність, різновиди, особливості тоталітарних ідеологій. Політична демократія: основні теорії демократії, сутність, ознаки, принципи, цінності, механізми формування. Приклади сучасної типології політичних систем.

ТЕСТОВІ ВПРАВИ

1. Оберіть правильну відповідь.

1.1. Категорія «політична система» з`явилась у політології:

- A. На початку XXI ст.
- B. В середині XX ст.
- C. В кінці XX ст. .

1.2. Характерною особливістю політичної системи є те, що всі її функції здійснюються:

- A. в умовах конструктивного діалогу між політичними силами;
- B. в умовах постійної конкуренції за доступ до владних позицій та за право розпорядження суспільними ресурсами;
- C. скоординовано.

1.3. Пануючі групи (політичні еліти) між собою:

- A. постійно конкурують;
- B. ніколи не допускають співпраці;
- C. об`єднують зусилля по підтримці стабільності існуючої політичної системи.

1.4. Міжелітні пакти –це:

- A. правові домовленості між суб`єктами влади;
- B. економічні домовленості;
- C. термін не має відношення до сфери діяльності політичних інститутів.

1.5. Центральним політичним інститутом є:

- A. партії ;
- B. громадські організації;
- C. держава.

1.6. Політична культура охоплює:

- A. політичні уявлення, ціннісні орієнтації;
- B. діючі політичні інститути;
- C. політичні норми.

1.7. Яка політична система заснована на монополії владного угруповання на державну владу?

- A. демократична;
- B. авторитарна;
- C. тоталітарна.

1.8. В якій політичній системі народ є суверенним джерелом влади, має право й необхідні умови для участі у вирішенні державних справ?

- А. демократичній;
- В. авторитарній;
- С. тоталітарній.

1.9. Яка політична система характеризується монополією правлячого угруповання на всю політичну діяльність?

- А. демократична;
- В. авторитарна;
- С. тоталітарна.

1.10. Ліквідація системи партійного керівництва (КПУ) в Україні відбулась в:

- А. 1988р.
- В. 1991р.
- С. 2004р.

1.11. Регіональні еліти в пострадянській Україні сформувалися як:

- А. обласні мережі владно-бізнесових зв'язків;
- В. угруповання на засадах сімейної ієрархії;
- С. об'єднання за принципом особистої відданості.

1.12. Яка з мереж владно-бізнесових зв'язків України не входила на початку 90-х у трійку найвпливовіших?

- А. дніпропетровська;
- В. донецька;
- С. харківська;

1.13. Основна рушійна сила еволюції політичної системи в Україні:

- А. народні виступи;
- В. конкурентна боротьба ресурсозабезпечених груп;
- С. іноземний вплив.

1.14. До конституційного складу парламенту — Верховної Ради України входить:

- А. 350 народних депутатів;
- В. 400 народних депутатів;
- С. 450 народних депутатів.

1.15. Глава держави — Президент обирається громадянами України на основі:

- А. прямого виборчого права шляхом всезагального відкритого голосування;
- В. прямого виборчого права шляхом всезагального таємного голосування;
- С. непрямого виборчого права шляхом таємного голосування.

2. Вставте пропущені слова:

2.1. Мета політичної системи — владних відносин у суспільстві.

2.2. Основна функція політичної системи — це над розподілом у суспільстві ресурсів та цінностей, а також підтримання порядку такого розподілу за допомогою політичної влади.

2.3. Політична комунікація — це процес здійснення відносин в масштабах суспільства в умовах конкурентної боротьби за владу.

2.4. Політична свідомість — це форма відображення життя суспільства в ідеях, поглядах, уявленнях, традиціях, свідомість учасників політичного

процесу; сприймання суб'єктом тієї частини дійсності, яка пов'язана з й до якої включений він сам.

2.5. За формою державного устрою Україна є державою.

3. Встановіть відповідність:

3.1.

A. Політичні організації	1. профспілки, молодіжні політичні організації, об'єднання підприємців;
B. Політизовані організації	2. об'єднання за інтересами, рухи, асоціації;
C. Неполітичні організації	3. держава, політичні партії.

3.2. Функції політичної свідомості:

A. Пізнавально-інформаційна	1. аналіз політичної дійсності і формування політичних поглядів, переконань, позицій;
B. Оціночна	2. вивчення політичної сфери життя, отримання політичної інформації;
C. Регулятивна	3. спонукає людей до політично орієнтованої поведінки, до участі в суспільному житті заради відстоювання своїх соціально-політичних інтересів.
D. мобілізуюча	4. . регулює соціальну поведінку людей на основі сприйняття політичної дійсності, а також на основі сукупності політичних ідей, норм, уявлень і переконань, які сприймаються суспільством.

3.3. Рівні політичної свідомості:

A. Теоретичний	1. характеризує сукупність політичних поглядів, які виникають у буденному житті певної соціальної спільноти або окремого індивіда;
B. Емпіричний	2. представлений різними роду концепціями, ідеями, переконаннями, що мають політичний характер;
C. Побутовий	3. базується на безпосередній практиці, участі в політичному процесі різних соціальних спільнот або окремих індивідів.

3.4.

A. Законодавча влада	1. здійснює правосуддя. Вона керується лише законом;
B. Виконавча влада	2. гілка державної влади, яка направлена на виконання законів і інших нормативних актів. Вона представлена Кабінетом Міністрів України і іншими органами виконавчої влади;
C. Судова влада	3. делегована народом Верховній Раді (парламенту).

4. Про що йдеться мова в наведеному тексті:

4.1. Складна, динамічна, ієрархічна система відносин політичної влади, які формуються між суб'єктами та об'єктами політики у залежності від розстановки сил між ними і впорядковуються через систему державних і недержавних соціальних інститутів, що виконують певні політичні функції.

4.2. являє собою сукупність типових для даного суспільства або соціальної групи укорінених зразків (стереотипів) політичних уявлень, ціннісних орієнтацій, установок і політичної поведінки.

4.3. Сукупність прийомів, методів, форм і способів здійснення державної влади в суспільстві, а також характерні способи діяльності недержавних політичних організацій (партій, рухів, клубів, об'єднань, спілок). Він характеризує ступінь політичної свободи, правове положення особи в суспільстві і певний тип політичної системи, яка існує в країні.

Тема 3. Держава і партійні системи в політико-правовій системі суспільства

1. Теорії походження держави.

2. Поняття та ознаки держави. Державний суверенітет.

3. Сутність та політичні функції держави.. Концепція правової держави.

4. Форма держави (державний лад: форма державного правління (монархія та її види; республіка та її види); форма державного устрою.

Сутність та політичні функції держави. Основні теорії походження держави. Місце держави в політичній системі суспільства. Основні підходи до визначення соціальної ролі держави. Ідея правової держави в історії політичної думки. Сутність та основні ознаки правової держави. Ідея правової держави. Взаємозв'язок держави і громадянського суспільства.

Основні ознаки держави та державної влади Структура держави. Держава і право.. Державний суверенітет та проблема його реалізації. Держава і нація. Громадянин як суб'єкт реалізації державного суверенітету. Системні функції держави як елемента політичної системи.

Форма держави (державний лад). Поняття «форма державного правління» та його сутність. Монархія, її системні характеристики та різновиди. Республіка та її типи. Критерії типології республіканських форм правління. Поняття «форма державного устрою». Унітарна держава. Різновиди децентралізованих унітарних держав. Федерація та її типи. Конфедерація. Імперія.

ТЕСТОВІ ВПРАВИ

1. Оберіть правильну відповідь.

1.1. Яка теорія походження держави вважає її закономірним продуктом історичного розвитку патріархальної родини?

A. Теологічна;

B. Патріархальна;

C. Теорія суспільного договору;

D. Теорія завоювання.

1.2. Яка теорія походження держави вважає, що держава і право не нав'язані суспільству ззовні, а є результатом природно-історичного процесу

- А. Органічна;
- В. Психологічна;
- С. Марксистська.

1.3. Концепція, згідно з якою діяльність держави повинна здійснюватися на підставі права:

- А. Концепція «держави загального благоденства»;
- В. Концепція правової держави;
- С. Концепція плюралістичної демократії.

1.4. Характерна риса, що відрізняє державу від інших політичних організацій:

- А. державний суверенітет;
- В. обов'язковість членства;
- С. владні структури.

1.5. У сучасному міжнародному праві виділяють декілька мінімальних ознак держави:

- А. три;
- В. чотири;
- С. п'ять.

1.6. Політична організація, яка здійснює верховну владу над населенням, яке живе на території певної країни

- А. суспільно- політичні рухи;
- В. політична партія;
- С. держава.

1.7 Яка стаття Конституції України визначає нашу державу як «суверенну і незалежну, демократичну, соціальну, правову»?

- А. Стаття 1;
- В. Стаття 3;
- С. Стаття 5.

1.8. Концепція правової держави була розроблена:

- А. наприкінці 18 – у 19 ст.;
- В. на початку 20 ст.;
- С. наприкінці 20 ст.

1.9. Функції держави зводяться до захисту інтересів носія державного суверенітету (так званого джерела влади):

- А. одноосібного правителя;
- В. правлячого угруповання (еліта);
- С. народу («нації»).

1.10. Держава Україна є:

- А. унітарною;
- В. федерацією;
- С. конфедерацією.

1.11. Із погляду державного устрою держави до простих держав відносяться:

- А. унітарні держави;

- В. імперії;
- С. конфедерації.

1.12. Із погляду державного устрою держави до складних держав відносяться:

- А. конфедерації;
- В. федерації;
- С. унітарні держави.

2. Вставте пропущені слова:

2.1. Характерною рисою, що відрізняє державу від інших політичних організацій є

2.2. Унітарна держава — це єдина, цілісна держава, яка не має усередині будь-яких інших і складається лише з адміністративно-територіальних одиниць (областей, губерній, провінцій, воєводств тощо), без ознак

2.3. Форма державного устрою — це територіально-організаційна структура держави, що визначає порядок ... на складові частини, їх правовий статус, характер відносин між центральними і регіональними органами державної влади.

2.4. В структуру держави входять: органи державної влади, органи державного управління, контрольно-наглядові органи,, правоохоронні органи, пенітенціарна система,

2.5. Конфедерація— це співдружність держав, що зберігають свій, яка створюється для вирішення певних завдань (геополітичних, військових, економічних тощо) і координації спільних дій.

3. Встановіть відповідність:

3.1.

А. Абсолютна монархія

1 монарх наділений виконавчою владою і лише частково—законодавчою з правом «вето» на закони, прийняті парламентом та правом розпуску парламенту.

В. Конституційна (дуалістична) монархія

2. монарх вважається главою держави, але фактично володіє представницькими функціями і лише частково виконавчими.

С. Конституційна (парламентська) монархія 3. монархія, де вся повнота державної влади зосереджена в руках монарха.

3.2.

А. США, країни Латинської Америки

1. Напівпрезидентська республіка.

В. Швейцарія, Греція, Чехія, Італія, Німеччина

2. Парламентська республіка.

С. Франція, Фінляндія, Австрія, Україна

3. Президентська республіка.

3.3.

А. Унітарна держава

1. «союзна» держава, що складається з ряду державних утворень, кожне з яких певною мірою володіє державним суверенітетом;

В. Імперія

2. єдина, цілісна держава, яка не має усередині інших державних утворень і складається з адміністративно-територіальних одиниць без ознак державності;

С. Федерація

3. це насильницькі створювана складна держава, у якій центр (метрополія) здійснює пригноблення і експлуатацію народів, які проживають в приєднаних країнах — колоніях.

3.4.

А. Україна, Іспанія, Італія

1. федерації;

В. Швейцарія(до 1848), Сербія

та Чорногорія

(2003-2006)

2. унітарні держави;

С. ФРН, ОАЕ, РФ

3. конфедерації.

4. Про що йдеться мова в наведеному тексті:

4.1. Суверенна політико-територіальна організація суспільства, керована апаратом управління, що виражає свою волю в загальнообов'язкових юридичних нормах і реалізує її за допомогою апарату примусу, податкової системи та інших інститутів, що забезпечують існування і реалізацію інтересів цього об'єднання як єдиної системи різноманітних соціальних груп.

4.2. Форма державного правління, у якій єдиним джерелом державної влади визнається народ, усі органи державної влади і державні посади є виборними (або такими, що походять від обраного громадянами державного інституту) і регулярно змінюваними.

4.3. Форма державного правління, при якій формальним джерелом влади визнається одна особа — монарх.

Тема 4. Виборчі системи як механізм формування державної влади

1. Сутність політичних партій та їх роль у політичній системі суспільства. Ознаки та функції політичних партій.
2. Класифікація політичних партій.
3. Партійні системи, їх типологія.
4. Поняття, сутність та функції виборів.
5. Виборчі системи. Їх типологія.

Місце і роль політичних партій в політичній системі суспільства. Виникнення та еволюція політичних партій. Їх функції. Ознаки, структура. Проблема «олігархізації» політичних організацій. Класифікація політичних партій. Громадські організації і рухи, їх класифікація. Партійні системи. Типологія партійних систем. Політична опозиція. Лобізм. Основні етапи розвитку політичних партій в Україні.

Роль виборів в демократичній політичній системі. Основні принципи демократичних виборів. Типологія виборів. Сутність виборчих систем та принципи їх функціонування. Мажоритарна виборча система. Пропорційна виборча система. Змішана виборча система. Взаємозв'язок форм правління, партійних і виборчих систем. Абсентеїзм. Трансформація виборчої системи України. Відповідальність за порушення виборчого законодавства в Україні.

ТЕСТОВІ ВПРАВИ

1. Оберіть правильну відповідь.

1.1. Партія:

- A. суб'єкт політичної системи суспільства;
- B. об'єкт політичної системи суспільства;
- C. не відноситься до політичної системи.

1.2. Яка мета у діяльності громадсько-політичної організації перетворює її на політичну партію:

- A. політичне виховання суспільства загалом або певної його частини;
- B. прихід до влади або вплив на владу;
- C. здобуття найбільшої масовості організації

1.3. Вищий орган партії - це з'їзд, на якому представлені:

- A. усі члени партії;
- B. делегати від партійних організацій;
- C. члени партії та співчуваючі даній партії.

1.4. Правляча партія у своїй діяльності:

- A. багато приділяє уваги роботі в уряді і в парламенті;
- B. віддає перевагу розв'язуванню економічних, управлінських завдань;
- C. активно критикує недоліки існуючого суспільства.

1.5. Партійна діяльність опозиційних партій зосереджується :

- A. на критиці правлячої партії;
- B. на практичних діях в економіці, культурі і т.ін.
- C. на політичних діях з метою завоювання влади.

1.6. Які опозиційні партії вважаються напівлегальними?

- A. діяльність яких дозволена і вони зареєстровані державою;
- B. заборонені державою (що нерідко діють в умовах конспірації, в підпіллі)
- C. які не зареєстровані, але і не заборонені.

1.7. Якщо уряд формується безпосередньо президентом, а вибори в парламенті проходять за мажоритарною виборчою системою:

- A. роль партій в політичній системі різко знижується;
- B. роль партій в політичній системі підвищується;
- C. не має значення для діяльності партій.

1.8. У партійній системі опозиція буває:

- A. поміркована, лояльна, конструктивна;
- B. деструктивна;
- C. радикальна.

1.9. З якої країни походить практика лобізму:

- A. Великобританія;
- B. США;
- C. Німеччина.

1.10. Г. Моска, В. Парето, Р. Міхельс є основоположниками:

- A. теорій еліт;
- B. теорій походження держави;
- C. шкіл геополітики.

1.11. У механізм формування політичної еліти за системою гільдій не входить:

- A. походження батьків кандидата повинне бути достатньо високим;
- B. необхідність певного типу виховання;
- C. першорядна значущість особистих якостей, індивідуальної активності.

1.12. Антрепренерську систему формування політичної еліти відрізняють:

- A. відвертість, широкі можливості для представників різних суспільних груп претендувати на місце в еліті;
- B. широке коло тих, хто приймає участь у відборі;
- C. кандидат повинен сповідати одну з двох основних релігій і дотримуватися певної системи поглядів.

1.13. Може діяльність політичної еліти привести до політичної кризи, яка спровокує економічну та соціальну?

- A. може;
- B. не може, тому що працює «інстинкт самозбереження» еліти.
- C. може, якщо обсяг вилучаємих для політичної боротьби ресурсів приведе до нестачі ресурсів, необхідних для розвитку суспільства

1.14. Обсяг ресурсів, які еліти відчужують у суспільства на власні потреби:

- A. зменшується;
- B. є постійним;
- C. постійно зростає.

1.15. Стабільність розвитку суспільства забезпечується;

- A. стабільністю обсягу ресурсів, що створюються або привласнюються суспільством;
- B. зростанням обсягу ресурсів, що створюються або привласнюються суспільством;
- C. збільшенням обсягу ресурсів, відчужуваних елітою у соціуму.

2. Вставте пропущені слова:

2.1. Основу партійної системи складають відносини між коаліцією та опозицією.

2.2. Сутність виборів полягає в тому, що громадяни обирають до органів влади своїх, які покликані виражати їх ... в прийнятті політичних рішень, законів і упровадженні в життя соціальних та інших програм.

2.3. Лобізм — скоординована практика відстоювання або чинення на законодавців і чиновників неурядовими організаціями, фінансово-промисловими групами чи етнічними спільнотами на користь того або іншого рішення.

2.4. Партії, так як і держава, є політичної системи суспільства.

2.5. Партійна система в країні може бути однопартійна; двопартійна (влада, опозиція); трьохпартійна система (2 - великі партії, 1 другорядна) та

3. Встановіть відповідність:

3.1. Класифікація політичних партій.

A. ліві, праві, центристські

B. кадрові, масові, універсальні

C. правлячі партії, опозиційні

D. соціал-демократичні,

ліберально-демократичні,

комуністичні, націоналістичні,

релігійні, фашистські та 4. За цілями й характером;

E. революційні, реформістські,

консервативні

G. парламентські і позапарламентські

1. Залежно від способу організації;

2. Залежно від місця в системі державної влади;

3. Залежно від відношення до приватної власності;

5. За ідеологічним спрямуванням;

6. За парламентською основою.

3.2. Демократичні принципи виборчого права:

A. Загальність

1. виборці прямо (без посередників, делегатів чи представників) обирають членів парламенту, президента, представників інших органів політичної влади.

B. Рівність

2. рішення конкретного виборця повинне бути нікому не відоме

C. Безпосередність виборів

3. кожний виборець має один голос, і всі громадяни беруть участь у виборах на рівних підставах

D. Таємне голосування

4. всі громадяни, незалежно від статі, расової, національної, класової чи професійної належності, мови, рівня доходів, освіти, конфесії чи політичних переконань, мають активне (як виборець) і пасивне (як кандидат) право на участь у виборах.

3.3.

A. Мажоритарна виборча система

1. Власник мандату представляє політичну партію чи об'єднання

B. Пропорційна виборча система

2. Підрахунок голосів: Абсолютна більшість 50% + 1 голос

3. Мандати розподіляються пропорційно отриманих голосів.

4. Власник мандату представляє виборців округу

3.4. За порушення виборчого процесу та виборчих прав громадян в Україні передбачена відповідальність (неповний перелік):

А. Адміністративна

1. за викрадення чи приховування виборчого бюлетеня або виборчого протоколу, скриньки з бюлетенями

2. незаконна передача виборцем іншій особі свого виборчого бюлетеню;

3. виготовлення або замовлення друкованих матеріалів передвиборної агітації, які не містять необхідних вихідних даних про них;

4. порушення встановленого законом порядку розміщення агітаційних матеріалів чи політичної реклами або розміщення їх у заборонених законом місцях

В. Кримінальна

4. Про що йдеться мова в наведеному тексті:

4.1. Особа, що керує політичними процесами, здійснює функції з управління суспільством, політичною організацією, рухом і здатна вплинути на хід подій.

4.2. Вищий рівень соціального лідерства, пов'язаний із управлінням державними і соціальними процесами. Це механізм і спосіб здійснення влади, що базується на об'єднанні різних соціальних верств навколо висунутої лідером програми трансформації суспільства.

4.3. Даним поняттям визначаються соціальні групи, що мають реальний доступ до безпосередньої участі в прийнятті політичних (владних) рішень. Це відносно нечисленні угруповання, які відрізняються найвищою здатністю до здійснення політичної влади, що дозволяє їм керувати суспільством чи впливати на прийняття управлінських рішень, на політичні орієнтації та поведінку людей.

Змістовний модуль 2. Політичні процеси

Тема 5. Політичний процес. Еволюційний та революційний типи трансформації суспільних відносин

1. Зміст, структура і механізм політичного процесу

2. Політичний конфлікт.

3. Теорія революції.

4. Політичні технології.

Визначення політичного процесу. Типи політичних змін. Особливості політичних процесів. Типологія політичних процесів. Політичний розвиток та політична модернізація. Політичні конфлікти та кризи. Суть, види, умови

виникнення та стадії розвитку політичних конфліктів. Способи їх вирішення. Теорія революції. Концепції переходу до демократії. Модернізаційний процес в Україні.

Політичні технології: їх роль в політичному процесі, типологія. Політична діяльність і політичні рішення. Політичний аналіз. Технологія прийняття політичних рішень. Виборчі технології. Інформаційні технології в політиці. Політичний PR. Політична реклама.

ТЕСТОВІ ВПРАВИ

3.2. У політичному житті різних країн є різні форми політичного протесту:

А. конвенційні

1. діяльність підпільних політичних партій;

В. неконвенційні

2. дозволені владою демонстрації;

3. запити до владних структур чи до їх представників;

4. антиконституційні демонстрації;

5. політичний тероризм.

3.3.

А. Повстання

1. форма стихійного протесту групи людей, доведених до відчаю нестерпними умовами свого існування, який виражає негативне ставлення до певних представників державних чи урядових структур, до існуючих відносин загалом;

В. Бунт

2. масовий відкритий збройний виступ певного класу або соціальної групи проти існуючої влади, панівних класів і груп, національного і соціального поневолення, що спрямований на зміну існуючих відносин і є одним із засобів завоювання політичної влади;

С. Путч

3. державний переворот (або його спроба) шляхом виступу противників існуючої влади із залученням армійських формувань, який здійснюється вузьким колом змовників і, як правило, призводить до встановлення військово-авторитарних режимів.

3.4. Практичні заходи, у яких беруть участь громадяни суспільства:

А. Політична демонстрація

1. публічний масовий виступ для проголошення ідеї або низки ідей, у формі зосередження прихильників цієї ідеї в одному місці, скандування гасел і закликів, проголошення промов, піднесення транспарантів.

В. Маніфестація

2. публічне зібрання, запроваджене для обговорення певних актуальних суспільно-політичних питань та для формування

С. Мітинг

психологічної готовності індивідів до безпосередньої дії на реалізацію їх

3. масова хода, яку запроваджено для висловлення певного суспільно-політичного настрою, вимоги, солідарності, протесту тощо, проводяться з метою привернути увагу громадськості і влади до якоїсь певної соціальної проблеми.

4. Про що йдеться мова в наведеному тексті.

4.1. У широкому значенні — це синтезована сукупність поглядів, які віддзеркалюють і захищають інтереси певної суспільної групи, її цілі й завдання під час завоювання й утримання влади. У вузькому значенні — це доктрина, яка обґрунтовує прагнення відповідної групи до влади і тому передбачає ту чи іншу стратегію політичних дій.

4.2. Керівні ідеї, завдання, вимоги і директиви політичних перетворень, які завжди повинні закликати людей до безпосередньої дії; це ефективний засіб трансляції політичної ідеології в масову свідомість, а через неї — і впровадження їх у практику.

4.3. Цей екстремістсько-політичний рух з'явився після першої світової війни. Як державна форма правління являє собою різновид тоталітаризму. Як ідеологія являє собою суміш расистських, інтернаціоналістичних, націоналістичних, соціалістичних, консервативних і деяких інших ідейно-політичних течій. З'єднувальним ланцюгом цих течій виступає апологетика виконавчої ролі держави, нації та її вождя.

Тема 7. Міжнародні політичні відносини та конфлікти.

Геополітика. Україна в системі міжнародних відносин.

1. Поняття та особливості міжнародних політичних відносин.
2. Міжнародні організації.
3. Міжнародні конфлікти.
4. Поняття геополітики. Основні школи геополітики.
5. Геополітичне положення України. Варіанти геополітичної орієнтації України

Міжнародна і зовнішня політика. Цілі і функції зовнішньої політики. Засоби зовнішньої політики. Міжнародні відносини: суть, цілі, функції, суб'єкти, види, принципи, моделі. Міжнародні організації. Політичні аспекти діяльності ООН, ЄС, НАТО, СНД, ОПЕК. Роль транснаціональних бізнес-груп у світовій політиці.

Тенденції розвитку сучасних міжнародних відносин. Проблема державного суверенітету в системі міжнародних відносин. Міжнародні конфлікти. Рівні та типи міжнародних конфліктів. Політичні аспекти глобальних проблем сучасності. Шляхи їх вирішення.

Поняття та сутність геополітики. Основні школи геополітики. Рах Амерікана як основа геополітичної стратегії США. Глобалізм та неоглобалізм. Проблема переходу від монополярного світу до багатополлярності.

Україна як суб'єкт міжнародних відносин. Геополітичне становище України та основні варіанти її геополітичної орієнтації. Україна і ЄС. Україна і СНД. Україна і країни ШОС. Україна і ГУУАМ. Ідея балтійсько-чорноморського співробітництва. Проблеми європейської інтеграції України. Національні інтереси та національна безпека України.

ТЕСТОВІ ВПРАВИ

1. Оберіть правильну відповідь.

1.1. Чинником сили держави у системі міжнародних відносин є:

- A. Індустріальний розвиток держави
- B. Атрибути держави
- C. Національна еліта

1.2. Реальним суб'єктом міжнародної політики не може бути:

- A. народ
- B. нація
- C. транснаціональна корпорація

1.3. Чинником сили держави не є:

- A. Військова могутність
- B. Політичне керівництво і внутрішня організація влади
- C. Об'єкт політики

1.4. Основою міжнародної політики є:

- A. Прагнення до гармонізації відносин між народами
- B. Конкурентна боротьба за контроль над перерозподілом ресурсів
- C. Процес гуманізації транснаціональних політичних інститутів

1.5. Національний інтерес полягає в:

- A. Забезпеченні домінування своєї мови і культури
- B. Прилученні до світової цивілізації за будь-яку ціну
- C. Забезпеченні економічних, політико-правових та військових факторів реального суверенітету національної держави

1.6. Забезпечення військового потенціалу базується на:

- A. Постійній готовності пишатися історією своєї країни
- B. Динамічному науково-індустріальному розвитку держави
- C. Залученні іноземних кредитів

1.7. Спекулятивний вивіз капіталів з країни олігархічними групами сприяє:

- A. Посиленню ролі держави на міжнародній арені
- B. Падінню сили держави
- C. Не має значення

2. Вставте пропущені слова:

2.1. Україна є однією з країн-засновниць ...— з 1945 по 1991 рік вона брала участь в її роботі як УРСР, а з моменту проголошення незалежності — як Україна.

2.2. Найважливішим органом ООН є ..., котра складається з 15 членів-держав, з яких п'ять — постійні члени (США, Великобританія, Китай, Франція і Росія) і десять — непостійні, обрані на два роки Генеральною Асамблеєю.

2.3. Міжнародний конфлікт у залежності від ступеня та рівня активності сторін розрізняють на такі типи: дипломатичний конфлікт; збройний конфлікт; військовий конфлікт; війна тощо.

2.4. Згідно зі статтею 33 Статуту ООН, до основних загально визнаних засобів врегулювання міжнародних конфліктів належать: переговори, ,, примирення, арбітраж, судовий розгляд, звернення до регіональних органів чи мирні засоби за власним вибором.

2.5. Силу держави, її становище у системі міжнародних відносин зумовлює низка чинників. Серед них найвагомішими є: геополітичне становище; населення;; індустриальний розвиток держави;; воля; політичне керівництво і внутрішня організація влади; дипломатія; міжнародний імідж.

3. Встановіть відповідність:

3.1. Найголовніші цілі зовнішньої політики:

A. Національна безпека

1. Результат суспільної реалізації двох інших важливих цілей зовнішньої політики;

B. Збільшення сили держави

2. стан держави, який дає їй можливість зберігати свою цілісність і виступати самостійним суб'єктом системи міжнародних відносин;

C. Зростання престижу держави і зміцнення міжнародних позицій

3. покращення її економічного, політичного, воєнного, інтелектуального і морального потенціалу.

3.2. Суб'єкти міжнародних відносин поділяються:

A. за геополітичним простором

1. високорозвинуті (США, Гонконг та ін.);

B. за рівнем суспільного розвитку

2. всесвітні (МВФ, ООН);

C. за ступенем інтегрованості

3. середньорозвинуті (країни Східної Європи або бідні (країни СНД);

4. регіональні (напр. Рада Європи);

5. дуже інтегровані (наприклад, країни Європейського Союзу) чи

4. Про що йдеться мова в наведеному тексті.

4.1. Кожна національна держава у своїй зовнішній політиці намагається найбільш оптимально реалізувати їх. Протягом усієї історії людства політичні лідери і політична еліта апелювали до них, щоб виправдати обрану ними політику. Але результати такої політичної діяльності бувають різними, іноді навіть катастрофічними для держави. Це поняття можна трактувати у трьох аспектах: геополітичному, внутрішньополітичному та ідеологічному. Його сутність полягає у двох важливих моментах: забезпечення високого міжнародного іміджу держави і використання переваг у геополітичному просторі для національного процвітання і підвищення добробуту громадян.

4.2. Пріоритетною для України залишається діяльність по наближенню перспективи одержання цього статусу. Ставши членом Ради Європи, асоційованим членом ЄС та співпрацюючи з іншими європейськими об'єднаннями, Україна використовує багатомісячний досвід демократичних держав Європи в практиці державного будівництва, зміцнює співробітництво з міжнародними інституціями.

4.3. Політологічна концепція, спроба наукового осмислення закономірностей розподілу політичної потужності держав і міждержавних об'єднань, виходячи з особливостей їх географічного розташування, наявності, відсутності чи обмеженості природних ресурсів, клімату, кількості населення на даній території та їх політичного оточення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Воронянський О. В. Політологія з модулем «Україна, Європа, світ»: підручник / О. В. Воронянський, Ю.В.Зайончковський, С.С. Романова. — Харків, ХНТУСГ імені Петра Василенка, 2018. — 224с.
2. Воронянський О. В. Політологія: підручник / О. В. Воронянський, Т. Ю. Кулішенко, І. В. Скубій. — Харків, ХНТУСГ імені Петра Василенка, 2017. — 180с.

Допоміжна

1. Воронянський О. В. Політичні інститути: механізм формування в конкурентному середовищі / О. В. Воронянський // Сучасне суспільство. - 2014. - Вип. 1. - С. 15-28. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/suc_2014_1_4.
2. Воронянський О. В. Роль національного суверенітету в легітимації державної влади / О. В. Воронянський // Актуальні проблеми державного управління. - 2012. - № 2. - С. 216-221. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2012_2_32.
3. Воронянський О. В. Еволюція системи державної влади в сучасній Україні в контексті концепції патронально-клієнтарних відносин / О. В. Воронянський. // Державне будівництво. - 2012. - № 1. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVu_2012_1_6.
4. Воронянський О. В. Проблема формування політичних інститутів у контексті конкурентної боротьби еліт / О. В. Воронянський // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Питання політології. - 2012. - № 1013, вип. 21. - С. 75-79. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIPP_2012_1013_21_15.
5. Воронянський, О. В. Концепт національного суверенітету як принцип реалізації політичних прав нації / О. В. Воронянський // Політологічний вісник: [збірник наукових праць] / Політологічний центр при Київському нац. ун-ті ім. Т. Шевченка. — Київ : Інтас, 2011. — Вип. 52. — С. 394–400.
6. Касьянов Г.В. Теорії нації та націоналізму: Монографія. — К.: Либідь, 1999. — 352с.

7. Коваленко Б. В. Политическая конфликтология / Б. В. Коваленко, Журавський В. С. Становлення і розвиток українського парламентаризму. – К., 2002.
8. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини ХХ сторіччя. – К., 1999.
9. Кулішенко Т. Ю Асиметричність обміну ресурсами як фактор інституціоналізації владних відносин // Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки. – 2015. №. 2(1). — С. 103-109.
10. Могильницький Л. Національне питання в Україні і світі: історико-теоретичні аспекти / Л. Могильницький // Часопис української історії: Збірник наукових праць – К., 2011. – Вип. 21. –С. 41- 45.
11. Москальов Б. Г., Москальова Н. П. Політична наука. – Х., 2007.
12. Литвин В.М. Формування і розвиток в Україні влади демократичного типу. – К., 2002.
13. Рубанов В. В. Теорія та методологія політичної аналітики: монографія / В. В. Рубанов. – Х., 2012.
14. Телешун С. Нові українські політичні реалії і процес формування засад громадянського суспільства / С. Телешун // Політичний менеджмент : наук.журнал / голов. ред. Ю. Ж. Шайгородський. – 2008. – № 1. – С. 3-8.
15. Україна в Європі: контекст міжнародних відносин / Губерський Л.В., Головченко В.І., Матвієнко В.М. та ін. – К., 2011.
16. Шергін С. О. Політологія міжнародних відносин: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Шергін; Дип. акад. України при М-ві закордон. справ України. – К., 2013.